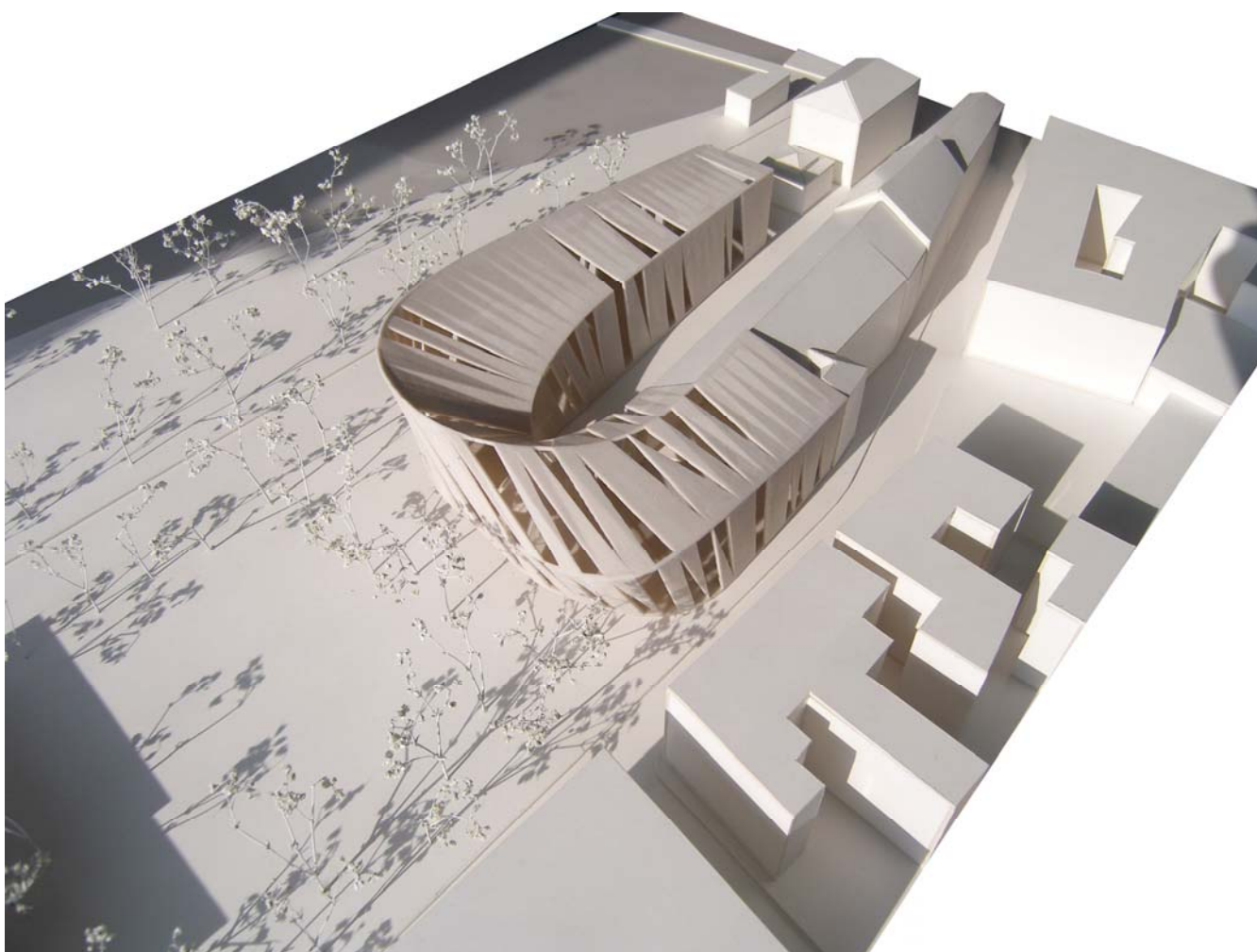

**Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogu ja Tartu Kunstimuseumi arhitektuurivõistlus
(viitenumber 122264)**

SELETUSKIRI

Ideekavandi märgusõna: Palimtses

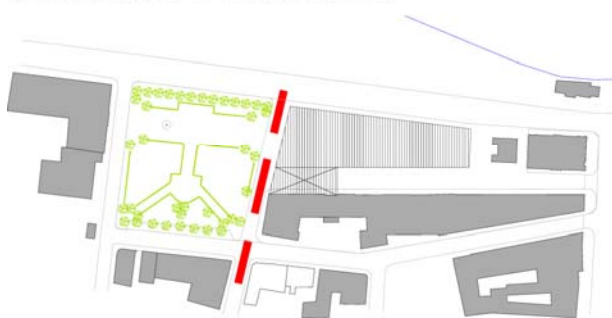
Kontsept

Raamatukogu ja kunstimuuseumi hoone on Tartu südame, jõekalda ja tulevase kultuurikvartali uus maamärk, mis võimendab nii selle konkreetse koha kui ka kogu linna kuvandit. Uue kuvandi aluseks on tavadest vaba ruumikontseptsioon, mis tugineb loodusvorme järgival integraalsel geomeetrial. Koha ruumipotentsiaali, milleks on eelkõige väljakujunenud linnaruum, on hoone kavandamisel ära kasutatud sünteesiva üldistusega ning on „üle kirjutatud“ uue arhitektuuri, linnaruumiliste ja maastikuliste lahendustega.

Linnaruumi lahendus ja ühendused (Ala läbivate liikumiste ja logistika kirjeldus)

Võistlustöö laieneb linnaruumi osale, mis jääb Vabaduse pst, Kompanii tn, Raekoja platsi ja Munga tn vahele. Raamatukogu ja kunstimuuseumi hoonet ümbritsev tänavaruum moodustab ühe tervikliku jalakäijate ja avaliku ruumi ala. Töös liidetakse Magistri tänav Politseipargiga, mis annab juurde seni sõiduteedega eraldatud olnud Politseipargile suurema kasutuspotentsiaali ja kavandatud raamatukogu ja kunstimuuseumi hoonetele olulise hajumisala.

OLEMASOLEV LINNARUUM

LINNARUUMI IDEE

Pärast raamatukogu ja kunstimuuseumi hoone rajamist kujuneb Politseipargist rahvarohke klassikaline fassaadidega kolmest küljest piiratud linnaväljak/linnapark, avanedes Emajõe poole. Lahendusega säilitatakse Politseipargi olemasolev kõrghaljastus ning Eesti esimese haridusministri Peeter Põllu monument. Pargiteede kujundust muudetakse ja viiakse kokku ala üldise tänavadisainiga.

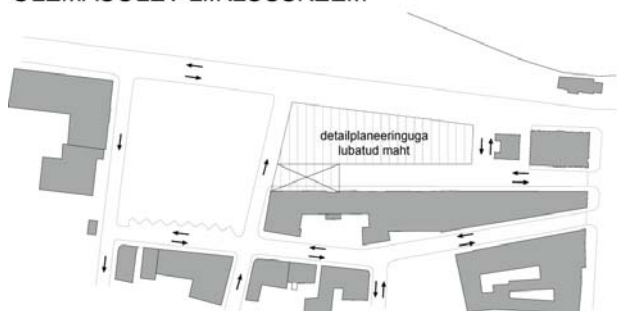
Tänavast tõstetud hoonemahuga Magistri tänava Politseipargi poolses otsas on loodud Politseipargi serva kaetud linnaruumi osa, kus on kõige sobivam koht ühiseks peapääsuks nii raamatukogusse kui ka kunstimuuseumisse. Magistri tänavast kujuneb ühendustee Raekoja platsi ning raamatukogu ja kunstimuuseumi hoone peasissepääsu vahel. Magistri tänavalt antakse veel ühendused raamatukogu ja kunstimuuseumi hoone ühiskasutatavatesse ruumidesse, mis sisaldavad avalikkusele suunatud funktsioone (näiteks kunsti- ja raamatuturg, konverentsid, lektoriumid). Magistri tänaval paiknevad ka kunstimuuseumi personali ametikäik ja suuremõtmeliste kunstiobjektide laadimine. Magistri tänavale on ette nähtud teiseldatava inventariga tänavaturg.

Rekonstrueeritavate hoonete pääsud Raekoja plats 18, Kompanii tn 1C säilivad. Oluline on anda sissepääs Raekoja plats 18 platsi poolt avaliku kasutusega ajakirjanduse lugemissaali, Kompanii tänaval on samasse hoonesse personalipääs. Kompanii 1C pääsu hakatakse kasutama evakuaatsiooni- ja vajadusel personalipääsuna. Kompanii 3 pääs hoonesse suletakse. Kompanii 5 hoone lammutatakse, uues mahus on Kompanii tänava ääres raamatukogu tagastus- ja laenutusautomaadid. Vabaduse pst-lt pääseb uue hoone trepikoja kaudu 24h hoone all olevasse avalikku parklasse.

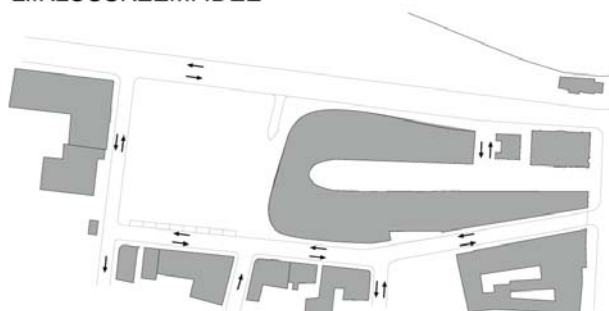
Liikluse lahendus

Jalakäijatele ette nähtud Magistri tänav liidetakse Politseipargiga. Selleks suunatakse autoliiklus ümber Gildi tänavalt Munga tänavale ning Gildi tänav jääb jalakäijatele. Munga tänavast saab lõigus Kompanii tn - Vabaduse pst kahesuunaline tänav.

OLEMASOLEV LIIKLUSSKEEM

LIIKLUSSKEEMI IDEE

Pääs uue hoone keldriparklasse antakse hoone eest pöördega Vabaduse puiesteelt. Allasõidu väljatoomine hoone mahust võimaldab tänavatasandil täiendavat üldkasutatavat pinda. Maa-aluses parklas on ette nähtud 54 parklakohta, parkla on avalikult kasutamiseks. Jalgrattaparklad on ette nähtud hoone peapääsu juures hoone eenduva osa all. Parklakohti on arvestatud 50-le jalgrattale. Kunstikaupade autod saavad Magistri tänava laadimisala juurde sõita Vabaduse tn 4 ja uue hoone vahelt.

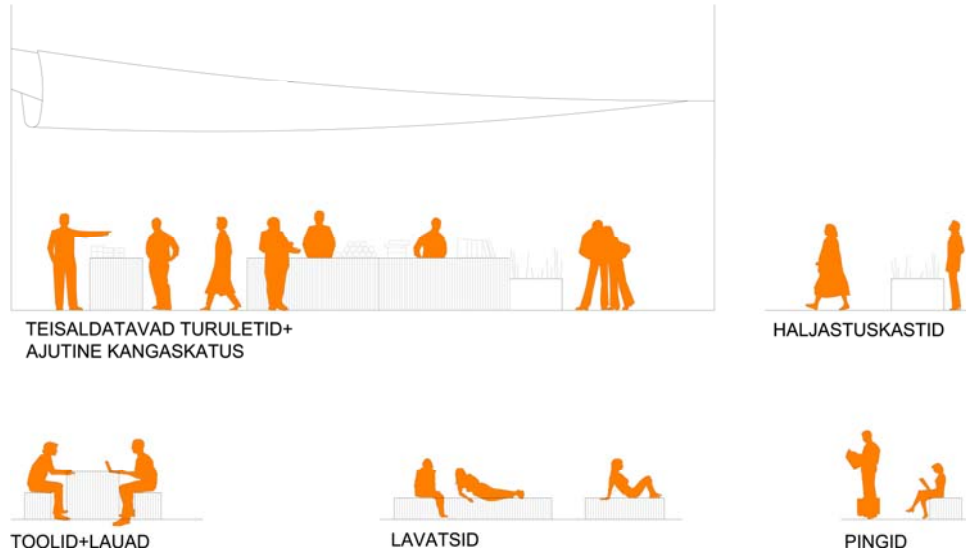
Avaliku ruumi kujundusliku idee kirjeldus

Raamatukogu ja kunstimuseumi hoone lähiümbruse avaliku ruumi kasutamine on võimalikult vähe reguleeritud. Magistri tänav koos Politseipargiga moodustab avatud linnafoorumi kodanikele, kus võivad toimuda kõikvõimalikud üritused ja kus saab liikuda võimalikult vabalt endale sobivas suunas ja sihil.

Kõik linnaruumi väikevormid, mööbel ja paviljonid on ette nähtud rajada ajutistena, mida vastavalt aastaajale ja vajadusele saab ümber paigutada. Fikseeritud on vaid Politseipargi kõrghaljastus ning ministri monument. Uue hoone mõjualas Vabaduse pst, Raekoja plats, Kompanii ja Munga tänavate vahelisel alal antakse tänavasillutisele erinevate viimistluspindade ja joontega kogu ala hõlmav „joonistus“, mis toetab hoone integraalset geomeetriat.

Magistri tn turu müügikohtade kaitseks vihma eest võib üle Magistri tänava pingutada kolmnurkseid ehitustekstilist varikatuseid. Kogu alale on istumiseks ja lamamiseks paigutatud linnamööbel põhimõttel, et inimestel oleks võimalus olla nii eraldatult kui ka ühiselt. Linnamööbli disain kasvab välja ala „joonistusest“.

Avaliku ruumi valgustamine toimub pargivalgustite ning pinnasevalgustitega kõnnitees sees. Tuleb silmas pidada ka loodusobjektide ja monumendi valgustust. Uus hoone valgustatakse prožektoritega ning hoone struktuuri järgiva helendava valgusega fassaadil. Kogu illuminatsioon peab olema sume ja esmapilgul märkamatu.

Hooned

Olemasolevad ajaloolised hooned Raekoja plats 18, Kompanii tn 1C ja 3 on ette nähtud rekonstrueerida vastavalt muinsuskaitse eritingimustele. Hooned ühendatakse siseruumis omavahel seintesse avade sisseraiumise teel. Kasutusele võetakse kõigil kolmel majal nii pööningud kui ka keldrid. Kõik tehnilised mahud jäävad olemasolevate hoonete põhimahu sisse.

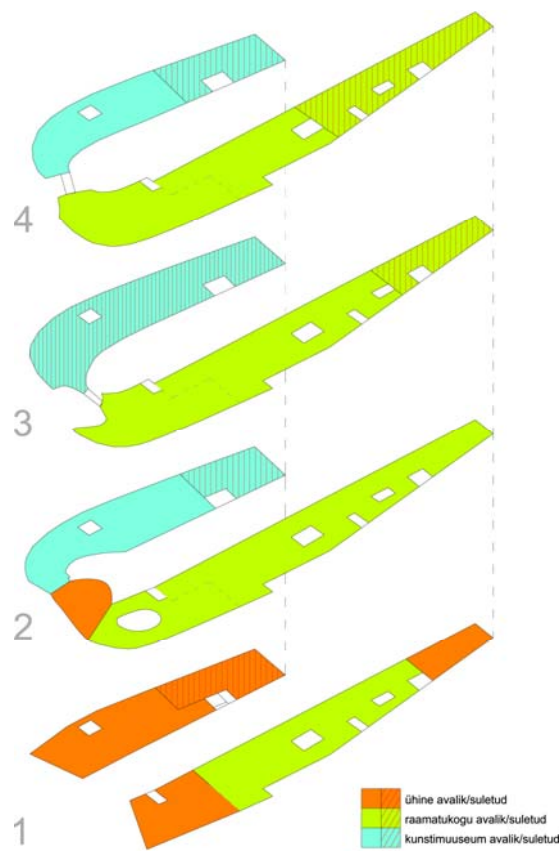
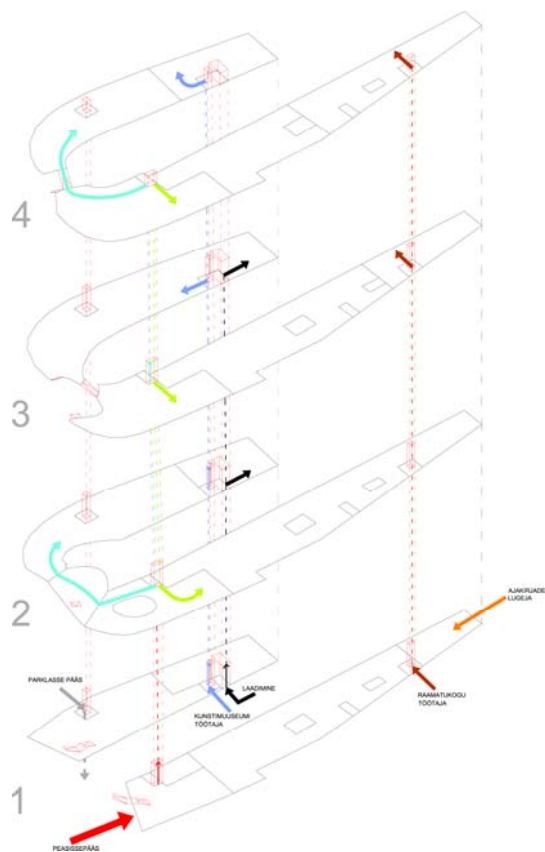
Kompanii tn 5 hoone lammutatakse. Selle ning Kompanii 3/5 siseõue asemele kavandatakse uue hoone osa, mis sujuvalt jätkub Kompanii tänavast kuni Vabaduse pst 4 hooneni. Uue hoone rajamisega säilitatakse keskaegse linnamüüri ehituskehand, maa-aluseid läbikäike ega tunnelid ette ei nähta.

Uus hoone on kavandatud 4-korruseline koos eraldi keldrikorrustega linnamüürist idas ja linnamüürist läänes. Uue hoone viimase korruse siseruum järgib katuslae kuju, muud korrused on üldjuhul tasapinnad. Magistri tänava kangialuse kohal järgib hoone põrand välist vormi, kangialuse puhul tagatakse selle kõrgus 4,68m.

Raamatukogu ja kunstimuuseumi uue ehitismahu harja kõrgus on kõrgemas kohas 20.05 m ja räästa kõrgus 15.5 m tänavapinnast. Vabaduse pst pool on kasutatud ühepoolse viilu lahendust. Kõik uue hoone tehnilised mahud jäävad hoone põhimahu sisse. Uue hoone liitumiskohas Kompanii tn 3 hoonega on nende kahe hoone harjad ning katuse kaldpinnad viidud ühele kõrgusele. Hoone kuju projektsioon maapinnal jääb planeeringuga lubatud ehitusala sisse.

Funktsioonide ja tsoonide paiknemine hoones

Hoone kasutamise selguse eesmärgil on raamatukogu ja kunstimuuseumi hoone funktsioonid paigutatud erinevatesse hoonetiibadesse. Kompanii tänava ääres rekonstrueeritav ja kavandatav hoonestus sisaldab endas raamatukogu ruume, Vabaduse pst äärde kavandatud hoonemaht aga kunstihoone ruume. Kahe tiiva ühisosas Politseipargi ääres on aga ühiskasutusega ruumid. Osaliselt on ühiskasutusega ruume ka kunstimuuseumi esimesel korrusel Magistri tänava ääres. Ruumide jagunemine avalikeks ja suletud aladeks vt skeemilt

Hoonesisesed ühendused

Tagatud on sisene avalike osade vaheline ühendus ning raamatukogu ja kunstmuseumi töötajad saavad liikuda hoonete vahel, kasutades selleks üldkasutatavaid ruume. Siselahenduses on arvestatud kehtivate invanõuetega, mis eri korruste vahel on üldjuhul tagatud liftidega. Samuti on tagatud eksponaatide ja inventari transport liftide abil. Hoonesse on projekteeritud kaubalift, üldkasutatavad liftid on paigutatud sissepääsude ja treppide juurde, Raekoja plats 18 hoonesse on ette nähtud väike lift. Raamatute viimisel osakondadesse kasutatakse üldkasutatavaid lifte ja treppe. Raamatukogu varufond paigutatakse Kompanii 3 viimasele korrusele ning osaliselt uue hoone peasissepääsu ja vestibüüli alla keldrikorrusele. Kunstmuseumi osas kasutatakse tööde korrustele transportimiseks kaubalifti.

Hoone konstruktsioonid, siseruum ja tehniline varustus

Uue hoone põhiliseks välisseinte ja katuslae konstruktsiooniks on valitud keskmise soojuskihiga monoliitne raudbetoonkonstruktsioon, kus katuslagi toetub seintele. Korruste vahelaed ja treppistikud on samuti kavandatud monoliitsest raudbetoonist. Vahelaed toetuvad seintele ja raudbetoonist postide süsteemile. Hoone aknad seintes ja katuslagedes on ette nähtud seinakonstruktsiooni peidetud alumiiniumraamide ja kolmekordsete klaaspakettidega. Akende väline klaas ja hoone betoonpind on võimalikult ühes pinnas. Väline betoonpind on ette nähtud lihvida ja töödelda ilmastikukindla värvitu betoonikaitsevahendiga.

Hoone siseruum uues hoones on avar ja kergesti vaheseintega transformeeritav. Sisemine ruumimõju kirjeldamiseks on kõige täpsem sõna „jätkuvus“.

Hoone välisruumi lahendus kandub kasutatavate materjalide ja akendega siseruumi üle. Seest töödeldakse betoonpind tolmvabaks või värvitakse. Uue hoone põrandad kavandatakse üldjuhul kas lihvitud betoonist või valatud massist pinnakatttega. Kohati saab kasutada ka puidust põrandaid.

Rekonstrueeritavate hoonete põrandad võiks olla puitpõrandad. Vajalikud kommunikatsioonid paigutatakse lagedele ning vajalikes kohtades kaetakse akustiliste ripplagedega, mujal mitte. Tehnoruumid paiknevad vanas osas keldris ja Kompanii 1C pööningukorrusel.

Energiatõhusus

Hoone arhitektuuriga on loodud eeldused energiasäästliku maja rajamiseks. Hoone on kavandatud kompaktne, vähima välisseina pinnaga. Hoone aknapinnad moodustavad vähem kui veerandi (ca 23%) kogu välisseina pindalast (sh ka katusepind).

Hoone piirdekonstruktsioonide ja akende soojusjuhtivustegur on kavandatud hoone arhitektuuri ja tehnoloogilisi võimalusi arvestades võimalikult väike, et vältida soojuskadusid ning kütteks juurdeostetava energia hulka. Kindlasti tuleb lisaenergia saamiseks ära kasutada hoones tekkivat vabasoojust ning ventilatsiooni soojustagastust. Kütтелиigi valikul tuleb arvestada ka väikese eksploatatsioonikulu eeliseid, mida pakub kaugküte või gaasiküte. Alternatiivsete kütтелиikide kasutamise võimalikkust ja otstarbekust tuleb kaaluda edaspidiste projekteerimisetappide käigus.

Hoone orientatsioon ja paiknemine olemasolevate majade vahel piirab otsesest päikesevalgusest põhjustatud ülekuumenemist hoones. Jahutuse vajadus võib ilmuda vaid viimastel korrustel Magistri tn ja Kompanii tn pool lõunas ja edelas, ruumides kus on katusaknad ning hoone otsas Vabaduse pst 4 vastas. Liigse päikesevalguse saab aga ära hoida vastavalt olukorrale muudetava asendiga päikesekaitse ribavarjetega või siis otsest päikesevalgust piirava fotokroomse või elektrokroomse klaasisüsteemiga. Kuna hoonet ei kasutata öösi, tasub kaaluda suvisel ajal alternatiivset hoone jahutamist öisel ajal avatud akende kaudu. Kavandatud betoonseinad annavad hoonele teatud massiivsuse, mis aitab kokku hoida võimalikku jahutusenergiat.

Elektrienergia tarbimise piiramiseks on otstarbekas kasutada ruumide valgustamisel valgustussüsteeme, mis reguleerivad sujuvalt valgustite heledusi sõltuvalt päevavalguse valgustaseme muutumisest ja ruumipunkti kaugusest akendest.

Kõik energiat kokkuhoidvad süsteemid peavad olema ühendatud ühtsesse automaatikasüsteemi, mis kontrollib, koordineerib ja optimeerib energiatarvet vastavalt sise- ja väliskliima muutustele.

Hoone tehnilised näitajad* (vastavalt võistlusjuhendi p. 8.1.2.4-le)

1. Hoone ehitusalune pind 4327m²
-sh olemasolev osa 1587m²
-sh uus osa 2740m²
2. Hoone brutopind 19930m²
-sh maapealne brutopind 16544m²
-sh maa-alune brutopind 3386m²
3. Parkimiskohtade arv vastavalt detailplaneeringule 54
4. Uue hoone harja kõrgus on 20.05m tänava tasapinnast
5. Uue hoone räästa kõrgus on 15.50m tänava tasapinnast